

TASVIRIY SANATDA NATYURMORT JANRI METODIKASI

Zokirova Shaxlohon Akmalxon qizi
QDPI o'qtuvchisi

Annatsiya: Tasviriy san'atda "natyurmort" deb nomlangan hali hayot janri badiiy ifodaning o'ziga jalb qiluvchi va xilma-xil sohasidir. Ushbu maqolada biz ushbu janrda rassomlar tomonidan qo'llaniladigan asosiy ko'nikmalar va masalalarni o'rganib, ishonchli natyurmort san'at asarlarini yaratish ortidagi metodologiyani o'rganamiz.

Kalit so'zlar: Natyurmort, Yorug'lik va soyalar, buyumlar, ompozitsion, effektlar, mulohazalar, rang palitrasi.

1. Mavzu tanlash: Natyurmortda to'g'ri mavzuni tanlash juda muhimdir. San'atkorlar ko'pincha ramziy yoki estetik qimmatga ega bo'lgan ob'ektlarni tanlab oladilar. Masalan, gullar, mevalar, usimliklar yoki kundalik buyumlar. Ob'ektlarni tanlash ularning kompozitsion fazilatlarini, rang munosabatlari va hikoya qilish potentsialini hisobga olib, qasddan bo'lishi kerak.

2. Kompozitsiya va tartibga solish: natyurmortda ko'zga ko'ringar ma'qul tartibni yaratish fundamentaldir. Rassomlar kompozitsiya ichida muvozanat, uyg'unlik va vizual oqimni hisobga olib, ob'ektlarni diqqat bilan tartibga soladi. Shakl, o'lcham va to'qima kabi turli xil elementlar qiziqarli va dinamik vizual hikoya yaratish uchun strategik tarzda joylashtirilishi kerak.

3. Yorug'lik va soyalar. Yorug'lik natyurmortda juda muhim rol o'ynaydi, chunki unda buyumlarning shakli, teksturasi va atmosferasi yoritilgan. Rassomlar yorug'lik manbalarini qiziqarli kontrastlarni yaratish uchun manipulyatsiya qiladilar, shakllarni aniqlaydigan va kompozitsiyaga chuqurlik qo'shadigan soyalarni tashlaydilar. Yorug'lik va soyani tushunish uch o'lchovli illyuziyani yaratish va istalgan kayfiyatni qo'lga kiritish uchun zarurdir.

4. Kuzatish va tafsilot: Natyurmortda ob'ektlarni diqqat bilan kuzatish eng asosiysi hisoblanadi. Rassomlar tuvalda ularni to'g'ri ifodalash uchun tanlangan sub'ektlarning murakkab tafsilotlari, to'qimalari va nuanslarini o'rganadilar. Rang, mato va mulohazalarning ma'lum o'zgarishlariga e'tibor berish hali ham hayotni hayotga qaytarishga yordam beradi, bu esa realizm hissini yaratadi yoki ko'proq stilizatsiya qilingan yondashuvlarni tadqiq qiladi.

5. Brushwork va Technique: Turli ko'rish effektlariga erishish uchun natyurmortda turli xil bo'yoq qo'llash usullari qo'llaniladi. Rassomlar turli xil to'qimalar va sirtlarni tasvirlash uchun glazing, impasto, quruq cho'tka yoki qattiqlash kabi usullarni qo'llashlari mumkin. Har bir cho'tkasi va belgisi umumiy tarkibga hissa qo'shadi, istalgan kayfiyatni va estetikani etkazadi.

6. Rang uyg'unligi va palitrasi. Uyg'un rang palitrasini yaratish natyurmort san'at asarining muvaffaqiyati uchun zarur. San'atkorlar o'z munosabatlarini va tomoshabinga ta'sirini e'tiborga olib, ranglarni diqqat bilan tanlaydilar va taroziga soladilar. Issiq va salqin ohanglarni uyg'unlashtirish, yorug'lik va qorong'ilikni muvozanatlash, to'ldiruvchi yoki o'xshash rang sxemalarini o'rganish kompozitsiyaning vizual ta'siriga hissa qo'shadi.

7. Ma'no va ramziylik. Natyurmort faqat vakillikdan oshib ketishi mumkin; ramziy, hikoya yoki hissiy ma'nolarni bildira oladi. Rassomlar shaxsiy yoki madaniy ramziylikni tartibga kiritishlari yoki ob'ektlardan aniq his-tuyg'ular yoki hikoyalarni uyg'otish uchun foydalanishlari mumkin. Hali hayot tarkibini kontseptualizatsiya qilish san'at asarlariga ma'no va chuqurlik qatlamlarini qo'shishi mumkin.

Tasviriy san'at — rangtasvir, haykaltaroshlik, grafikani o'zida mujassam etgan tasviriy san'at turi; voqelikni vizual tasvirlarda oson idrok qilinadigan fazoviy shakllarida aks ettiradi. Tasviriy san'at turlari o'z xususiyatlariga ko'ra real borliqning ob'yektiv tuyg'usini – o'lchami, rangi, makonini, shuningdek, ob'yektning moddiy shakli va nurli muhitni, hissiyotdan harakatlanuvchi harakat va o'zgarish hissini yaratadi. tasvirning illyuzionizmga xosligi. almashtirish mumkin. Tasviriy san'at ko'rinib turgan narsalarni tasvirlabgina qolmay, balki voqealarning zamon taraqqiyoti, uning qismi, erkin hikoyalaniishi, dinamik harakatlarini aks ettirish orqali dunyoning g'oyaviy o'zlashtirish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Ba'zi asarlar bir vaqtning o'zida ikki yoki undan ortiq janrga tegishli bo'lishi mumkin. Masalan, portret va nyu, dengiznavislik, inter`er, manzara va hokazolar. "Natyurmort" so'zi frususcha bo'lib "jonsiz narsalar (natura)" ma'nosini anglatadi. Bu janr rangtasvir va grafikada keng qo'llaniladi. Tasviriy san'atning bu janriga gullar, meva va sabzavotlar, qushlar, baliqlar, oziq-ovqat, turli buyumlar kiradi. Natyurmort mustaqil janr sifatida XV-XVI asrlarda Niderlandiya va Ispaniyada paydo bo'lgan. Natyurmortning ikki turi mavjud. Birinchisi - mustaqil natyurmort, ikkinchisi - yordamchi yoki to'ldiruvchi natyurmort. Natyurmortning birinchi bosqichida faqat natyurmort tasvirlangan bo'lsa, ikkinchi bosqichda har qanday portret yoki maishiy janrda qo'shimcha detal sifatida foydalaniladi.

Natyurmortning o'ziga xos xususiyati shundaki, u hayotdan va go'zallikdan zavq olishga qaratilgan. Bu vazifani rassom gullar, meva va sabzavotlar, taomlarni turli shakl va rangda ifodalash orqali odamlarda his-tuyg'ularni uyg'otish uchun bajaradi. Natyurmort turli millat va elatlarning turmush tarzi haqida ma'lumot berishi ham muhimdir. Mutaxassislar natyurmortning odamlarga ikkita ta'sirini qayd etadilar. Birinchisida natyurmort odamlarni go'zallik bilan tanishtiradi va hayotdan zavq olishga chorlaydi. Agar u meva va sabzavotlar tasvirlaridan iborat bo'lsa, tomoshabinlarga yaxshi kayfiyat va ishtaha beradi. Ikkinchisida, natyurmort o'zi haqida emas, balki

uning egasi haqida. Bunday natyurmortlar odamlarni aks ettirmasa-da, lekin uning didi, ijtimoiy mavqei ifodalangan.¹

Xulosa qilib aytganda, tasviriy san'atda natyurmort metodikasi turli ko'nikmalar va e'tiborlarni qamrab oladi. Tafakkurli mavzu tanlash, kompozitsiya, yoritish, kuzatish, bo'yoq ishlari, ranglar uyg'unligi va ramziylik orqali rassomlar hali ham o'ziga tortuvchi hayotiy san'at asarlarini ishlab chiqaradilar. Realizmni qo'lga kiritishga intilish yoki ko'proq nazariy yo'nalishlarni tadqiq qilishdan qat'iy nazar, natyurmort janridagi ijodkorlar bu usullarni ko'zga ko'ringan ishonchli va o'ylangan kompozitsiyalarni yaratish uchun qo'llaydilar.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ravshanbekovich, Mamatkulov Rashidbek. "THE IMPORTANCE AND PLACE OF BAHODIR JALOLOV'S WORK IN THE DEVELOPMENT OF MAJOR COLOR PICTURES OF UZBEKISTAN." Archive of Conferences. 2021.
2. Ravshanbekovich, Mamatkulov Rashidbek. "IMPORTANCE OF FINE ARTS IN GENERAL SECONDARY SCHOOLS." Web of Scientist: International Scientific Research Journal 3.10 (2022): 1008-1013.
3. Ravshanbekovich, Mamatkulov Rashidbek. "Importance and place of Bahodir Jalolov's work in the development of Uzbekistan's majestic color image." Texas Journal of Multidisciplinary Studies 2 (2021): 173-174.
4. Mamatkulov, Rashidbek Ravshanbekovich. "Intuitive Metaphysical Insights In The Works Of The Painter Bakhodir Jalalov." The American Journal of Social Science (2021).
5. Inatillo o'g'li, Butaev Javlon, and Gafurova Umida Fatikhovna. "ACTUAL ANALYSIS OF UZBEKISTAN'S STOCK MARKET: PROBLEM, SOLUTION AND SUGGESTIONS." American Journal of Business Management, Economics and Banking 10 (2023): 53-59.
6. Rovshanbekovich, Mamatkulov Rashidbek. "AMIR TIMUR AND THE TIMURID PERIOD LITERARY ENVIRONMENT AND SOME ASPECTS OF THE FINE ARTS ARE IN HISTORICAL SOURCES." E Conference Zone. 2023.
7. Ravshanbekovich, Mamatkulov Rashidbek. "SPATIAL CAPACITY REQUIREMENTS OF THE COMPOSITION." Galaxy International Interdisciplinary Research Journal 10.11 (2022): 816-823.
8. Ravshanbekovich, Mamatkulov Rashidbek. "DIDACTIC PRINCIPLES IN FINE ART TEACHING AND FACTORS OF USING THE SPIRITUAL HERITAGE OF GREAT THINKERS IN FINE ART LESSONS." Open Access Repository 8.11 (2022): 56-60.
9. Zokirova, Shaxloxon. "TASVIRIY SAN'ATDA MANZARA JANRINING TUTGAN O'RNINI." *Естественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования* 2.3 (2023): 57-59.
10. Zokirova, Shaxloxon. "TASVIRIY SAN'ATDA MANZARA JANRI." *Инновационные исследования в современном мире: теория и практика* 2.11 (2023): 28-31.
11. Zokirova, Shaxloxon. "TASVIRIY SAN'AT O'QITISHDA NATYUMORT ISHLASH METODIKASI." *Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования* 2.6 (2023): 59-61.

¹ "PEDAGOGS" international research journal ISSN: 2181-4027_SJIF: 4.995